

Ehdotus	A 1942/UHN
Tekijä	Keskiryhmä
Käsittelijä	Kestävä Pohjola -valiokunta

A 1942/UHN Jäsenehdotus pohjoismaisista kansainvälisen ympäristörikollisuuden vastaisista panostuksista

Keskiryhmä ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että helpotetaan ja koordinoidaan rikosentorjunnassa tehtävää pohjoismaista yhteistyötä kansainvälisen ympäristörikollisuuden alalla.

että tehdään yhteistyötä vakiintuneiden selvitysmekanismien kanssa kansainvälisen ympäristörikollisuuden torjunnassa.

Keskiryhmä ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että edistetään pohjoismaista yhteistyötä vakiintuneiden riippumattomien selvitysmekanismien kanssa, niin että kansainvälisistä ympäristörikoksista voidaan haastaa oikeuteen.

Taustaa

Interpolin ja YK:n ympäristöohjelmien mukaan ympäristörikollisuus on maailman neljänneksi suurin rikosluokka.¹ Valitettavasti monet ympäristörikoksiin syyllistyneet jäävät vaille rangaistusta, sillä ympäristörikokset jäävät usein ilmoittamatta ja niistä jää syyte nostamatta. EU:lla, joka on vahvistamassa ympäristölainsäädäntöään uuden vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti, on jo nyt suuria haasteita oikeuteen haastamisessa alan nykyisen lainsäädännön pohjalta.²

---

¹ <https://www.eurojust.europa.eu/news/report-environmental-crime-stresses-need-further-cooperation>

² https://www.environmentalprosecutors.eu/sites/default/files/document/Cap%20and%20Gap%20report_FINAL_Print.pdf

Yksi suurimmista syistä siihen, etteivät ympäristörikokset päädy oikeuteen, on se, ettei korkealuokkaista tietoa ja tukea ole saatavilla, minkä ansiosta poliisi- ja syyttäviviranomaiset voisivat käynnistää prosessin ja toteuttaa tehokkaita toimenpiteitä. Ympäristörikokset ovat erilaisia: kyse voi olla laittomista hakkuista, fossiilisten polttoaineiden tuotannossa ja käytössä aiheutuneista vahingoista tai öljystä ja kaasusta sekä hiilen louhinnasta ja kaatopaikoista aiheutuvista metaanipäästöistä. Asiaan liittyy läheisesti kansallisten rikosentorjuntaviranomaisten puutteellinen koordinointi, mitä tulee tiedon, resurssien ja tuen jakamiseen. Kyse on vakavista ongelmista, koska ympäristörikollisuuden kohdistetuista oikeudellisista toimista – riippumatta siitä, onko syyte nostettu rikos-oikeus-, hallinto-, perustuslaki- tai siviilituomioistuimessa taikka kansallisella tai kansainvälisellä tasolla – on hyötyä vain silloin, kun syytteet pohjautuvat relevanttiin ja vakuutetaan todistusaineistoon.

Selvitysmekanismit muodostavat tehokkaan työväliseen, jonka avulla ympäristörikollisuuden torjuntaa on viime aikoina elvytetty. Välineen tarkoituksena on olla käynnistämässä ja tukemassa syytteen nostamista kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ja pane-massa täytäntöön päätökset, jotka koskevat kaikkia ympäristöön kohdistuvia laittomia toimia maailmanlaajuisesti. Kansalaisjärjestöt, tiede- ja koulutuslaitokset, terveydenhuollon ja sairaanhoidon henkilökunta, tekniset laitokset, media-alan organisaatiot ja yritykset ovat niitä tahoja, joista haetaan tietoja selvitystyötä varten. Tiedon vahvistamisen ja analysoinnin jälkeen mekanismista haetaan asiaan soveltuvat artikkelit, minkä jälkeen asiasta laaditaan asiakirja, joka lähetetään asianomaisen tason lakia valvoville viranomaisille. Center for Climate Crime Analysis on tällä hetkellä yksi käytetyimmistä selvitysmekanismeista ympäristöalalla.³ Järjestö on onnistunut nostamaan esiin vakuuttavia tapauksia, joista on nostettu syyte useammassa maassa.

Myönteistä riippumattomissa selvitysmekanismeissa on se, että ne eivät haasta valtioiden suvereeniutta. Tämä pohjautuu siihen, että rikosentorjuntaviranomaiset, joille tarjottaisiin tukea mekanismista, voisivat itse päättää, haluavatko ne hyödyntää tukea ja missä laajuudessa.

Pohjolan pitkäaikainen maine oikeusvaltioperiaatteen ja demokraattisen vallanjaon sekä korruption vastaisen työn ylläpitäjänä on tärkeä vaikutin, minkä takia juuri Pohjolan pitäisi osallistua työhön ympäristörikollisuuden vastaisen taistelun edellytysten lisäämiseksi. Tähän voidaan vielä lisätä Pohjoismaiden osoittama suuri kiinnostus nostaa globaaleja ympäristö- ja ilmastohaasteita monenkeskisen päätöksenteon keskipisteeksi ja lisätä päätöksenteon tavoitetasoa kansainvälisellä tasolla. Mikä merkitys uudella kunnianhimoisella lainsäädännöllä on, jos tuomioistuinlaitoksella ei ole käytössään riittäviä työkaluja, joiden avulla ympäristörikolliset voidaan saattaa oikeuteen?

---

³ <https://climatecrimeanalysis.org/>

Mielestämme Pohjoismailla tulee tästä syystä olla yksi tai useampia ympäristöalan selvitysmekanismia käytössään. Samalla lähettäisimme ulkomaailmalle diplomaattisen ja poliittisen signaalin siitä, että osallistumme myös aliresursoitujen riippumattomien selvitysmekanismien rahoitukseen.

Pohjoismainen yhteistyö vahvistaisi myös alalla tehtävää kotimaista rikosentorjuntaa. Osana tätä työtä tulee lisätä Pohjoismaiden poliisi- ja syyttäjäviranomaisten yhteistyötä tulee ajankohtaiseksi, jotta ympäristörikokset saataisiin oikeuteen. Koordinoinnin avulla voitaisiin tunnistaa rikosentorjunnassa olevia aukkoja, jotka yksi tai useampi selvitysmekanismi voisi täyttää.

Tukholmassa 23. tammikuuta 2023

Simon Holmström (HI)

Hanna Katrín Friðriksson (V)

Heidi Greni (Sp)

Anders Adlercreutz (r.)

Anna Falkenberg (Sb)

Ola Elvestuen (V)

Johan Dahl (Sb)

Rebecka Le Moine (MP)

Guðmundur Ingi Kristinsson (FF)

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp)

Heli Järvinen (vihr.)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Helena Gellerman (L)

Hans Christian Schmidt (V)

Kathrine Kleveland (Sp)

Outi Alanko-Kahiluoto (vihr.)

Catarina Deremar (C)

Hafdis Hrönn Hafsteinsdóttir (F)

Jon Stephensen (M)

Mikael Lindholm (ÅC)